

MIINA SILLANPÄÄ

Miina Sillanpää syntyi 4.6.1866 Jokioisilla ja kuoli 3.4.1952 Helsingissä.

Miina Sillanpää syntyi hyvin köyhään kotiin. Hänen isänsä oli torppari Juho Riktig ja äitinsä Leena Riktig, omaa sukua Roth. Torpan nimi oli Sillanpää.

Kasteessa Miina sai nimen Vilhelmiina, mutta Miinaksi häntä silti aina kutsuttiin.

Miina aloitti 12-vuotiaana työt tehtaassa. Sen jälkeen hän oli piikana monia vuosia. Miina Sillanpää näki, miten huonosti perheet kohtelivat piikojaan. Piikat tekivät työtä aikaisesta aamusta myöhään iltaan. Vapaa-aikaa ei juuri ollut. Miina Sillanpää ryhtyi puolustamaan piikojen oikeuksia, vaikka emännät vastustivat ja pilkkasivat.

Miina Sillanpäästä tuli poliitikko, joka puolusti naisten oikeuksia. Sillanpää toimi pitkään kansanedustajana. Hänestä tuli myös Suomen ensimmäinen naisministeri. Sillanpää oli toinen nainen ministerinä koko maailmassa.

Tie torpan tytöstä ministeriksi oli joskus hyvin raskas, mutta Miina Sillanpäällä oli tarpeeksi rohkeutta ja sisua kulkea se.

Torpan tyttö

Miinan äiti Leena oli kaunis nainen.
Hän toimi piikana taloissa.
Miinan isäkin oli niin komea, että
naiset kilpailivat hänestä.
Leena kehui miestänsä:
– Pappa on pitäjän komein mies.

Tanssiva karhu ennusti markkinoilla naisille,
miten monta lasta he saavat.
Karhu nyökkäsi yhtä monta kertaa
kuin lapsia tulisi.
Se nyökkäsi Leenalle 9 kertaa.

Leenan avioton poika Kalle
oli 9 kuukautta vanha,
kun pappilaan tarvittiin ammaa eli imettäjä.
Papin vaimo oli kuollut synnytykseen.
Vauva oli vain pari päivää vanha.
Oli kiire löytää imettäjä, jotta
vauva ei menehtyisi saman tien.
Leena pelasti vauvan hengen ja
jäi pappilaan töihin.

Leena ehti synnyttää Juhollekin pojan
ennen kuin Leena ja Juho menivät naimisiin.
Leena sai kaikkiaan 9 lasta,
aivan niin kuin karhu oli ennustanut!
Miina oli lapsista seitsemäs.
Kaikki vanhemmat sisarukset olivat poikia.
Miinan jälkeen syntyi vielä kaksi tyttöä.

Kun Miina syntyi, vanhin veli Kalle
oli 16-vuotias ja töissä kauppiaan luona.
Nuoremmat veljet olivat töissä tehtaassa.
Santeri oli 13-vuotias, Juho oli 10-vuotias
ja Oskari 8-vuotias.

Nuorin veli Heikki oli 5-vuotias.
Hän kävi paimenessa.
Köyhissä perheissä lasten oli
tehtävä töitä pienestä pitäen.

Miina syntyi suurena nälkävuonna,
joita oli kolme peräkkäin.
Paljon ihmisiä kuoli silloin nälkään
ja monet sairaudet kiersivät.

Miina oli ujo ja hiljainen lapsi.
Joskus hän sentään oli napakka.
Kerran, kun sukulaismies ihmetteli
Miinan suuria jalkoja,
Miina vastasi rauhallisesti:
– Meillä päin pruukattiin sellasii,
kun minä synnyin.

Isot veljet opettelivat lukemaan.
Miina katseli ja oppi samalla.
Jo 6-vuotiaana hän osasi lukea.
Se oli hyvin harvinaista tuohon aikaan.
Suunnilleen yksi kymmenestä lapsesta
kävi silloin koulua.

Jokioisilla oli vain kiertokoulu.
Miina kävi sitä kaksi vuotta,
mutta sitten opettaja kanttori Snell sanoi:
– Mitäs täällä enää istut?
Osaat saman kuin minäkin.

Leena-äidin ohjenuora oli:
– Vie roskat mennessäsi,
tuo puita tullessasi,
tee askareet ollessasi!

Juho-isä taas opetti lapsiaan:
– Ihmisen täytyy ajatella asiat niin,
että voi elää vaikka sata vuotta
tai kuolla huomenna.

Miinan lapsuuden tärkeä ihminen oli
isän äiti, Heta-muori, joka asui
pihapiirin pikku tuvassa.
Heta osasi parantaa yrteillä
ja antaa luonnonhoitoja ihmisille.
Hän oli myös lapsenpäästäjä eli kättilö.
Miinakin uskoi koko elämänsä ajan
siihen, että luonto parantaa ja
paraneminen lähtee ihmisestä itsestään.

Miinan koti oli Sillanpään torppa.
Sinne kuljettiin niin synkän metsän kautta,
että Leena-äiti saattoi aina
vieraat metsän läpi.
Torpparin asema oli niinä aikoina
parempi kuin pelkän palkollisen.
Torpparillahan oli vähän maata,
lehmä, kanoja, possu ja hevonen.
Tosin torppari ei itse omistanut maataan.
Sillanpään torppakin kuului
Jokioisten kartanolle,
vaikka Juho oli itse rakentanut sen
poikiensa kanssa.

Torpparit joutuivat tekemään
pitkiä työpäiviä kartanon mailla ja
ajamaan hevosellaan kartanon tuotteita
suuriin kaupunkiin.
Kerran Miinan veli palasi
juuri tällaiselta matkalta kaupungista.
Silloin Miina sai elämänsä ensimmäisen lahjan,
parin kauniita kahvikuppeja.
Miinasta kahvikupit olivat hyvin kauniit.

Juho-isän hevonen oli valkoinen,
ja sen nimi oli Vappu.
Juho kohteli hevostaan hyvin.
Kun Vappu tuli vanhaksi, se sai elää,
vaikka ei enää voinut tehdä töitä.

Töissä tehtaalla

Miina aloitti 12-vuotiaana työt
tehtaan kehräämössä,
jossa tehtiin lankaa pumpulista.
Tehdas oli Forssassa,
jonne oli kotoa matkaa yli 10 kilometriä.
Miina asui viikot tehtaan asuntolassa.
Samassa huoneessa asui 15 muuta tyttöä.

Joskus Miina pääsi Vapun kyydissä
tehtaalle maanantaiaamuna.
Se tuntui lähes juhlalta.

Miina luki ja teki käsitöitä vapaa-aikana.
Hän ei pitänyt siitä, miten toiset tytöt
kikattivat ja puhuivat tyhjää.
Tytöt pitivät Miinaa jurona
ja hänen vaatteitaan rumina.
Varmaan Miina oli jurokin,
mutta ainakin hän oli hyvin ujo.

Kotona Miina sen sijaan kertoi äidille
tehtaalta hauskoja juttuja
ja he nauraa kikattivat kovasti.
Juho-isä saattoi silloin ärähtää:
– Älkää siinä kikattako tyhjää!

Tehtaan työillä ei ollut paljon vapaa-aikaa.
Joka toinen viikko lapsilla oli
päivävuoro, joka alkoi kello 6 aamulla
ja loppui kello 18 illalla.
Työtä oli siis 12 tuntia.
Joka toinen viikko oli yövuoro.
Silloin lasten työt alkoivat illalla kello 20
ja päättyivät yöllä kello 4.

Tehtaan omistajille oli annettu määräys,
että alle 15-vuotiaille lapsille piti järjestää
mahdollisuus käydä koulua.

Forssan tehtaalla lapset kävivät koulua
niinä viikkoina, jolloin oli yövuoro.

Heidät herätettiin syömään,
sillä ruokaa tarjottiin vain kerran päivässä.
Se oli keittoa.

Leipää sai ottaa niin paljon kuin halusi.
Joskus lapset eivät jaksaneet herätä,
ja silloin he saivat tyytyä koko päivän
vain kuivaan leipään.

Miinakin heräsi joskus sängystään niin,
että hänen allaan oli kuiva leivänpala.
Hän oli nukahtanut kesken syömisen.

Kello 13 oli oltava koulussa,
vaikka lapsia nukutti sielläkin.
Tunteja oli kolme tai neljä,
ja lisäksi opettaja antoi hyvin pitkiä läksyjä.
Miina oli aina paras tai toiseksi paras.
Hän sai joka vuosi palkinnoksi kirjan.

Miina kilpaili luokkatoverinsa
Niilo Krannin kanssa.
Kateelliset kaverit huusivat heille:
– Rihti ja Ranni, maisterin lempilapsii!

Raskasta työtä

Forssan tehtaan työläiset lauloivat:
– Ikävä on ollakseni orjuudessa täällä,
kivimuurin sisällä kuohuvan kosken päällä.
Täällä Forssan tehtaassa on kuin linnan vanki,
lasissa on kalterit ja oven päällä kanki.

Tehtaassa töissä oleva ei saanut lähteä
kesken vuoden töistä pois.
Jos niin teki, poliisi haki takaisin.

Forssan tehdas ei ollut silti huono työpaikka.
Miinan kotonakin sanottiin,
että Miina *pääsi* tehtaaseen töihin.

Yhden kerran tehtaalla tapahtui asia,
jonka Miina muisti aina.
Leena-äiti tuli käymään
ja toi kannullisen maitoa.
Miinalla sattui olemaan vähän rahaa.
Hän osti tehtaan kaupasta korppuja
ja valkoista leipää.
– Se oli ensimmäinen kerta elämässäni,
kun söin vatsani täyteen valkoista leipää,
hän kertoi myöhemmin.

Äidin käynnit saattoivat kuitenkin
merkitä myös sitä, että äiti haki
kangasta tehtaan kaupasta.
Joskus Miina ei saanut ollenkaan palkkaa,
sillä äiti oli ostanut paljon kangasta,
ja se oli vähennetty Miinan palkasta.

17-vuotiaana Miina vaihtoi työpaikkaa ja
oli vuoden töissä naulatehtaalla lähellä kotia.
Ensimmäisinä päivinä ranteet
turposivat ja tulivat hyvin kipeiksi.
Tehtaan mestari neuvoi:
– Halkaise silakka ja pane se
ranteen päälle yöksi.

Se auttoi kolmessa päivässä.

Työ oli likaista ja tylsää.
Miina toivoi koko ajan pääsevänsä pois.
Onneksi Jokioisiin oli perustettu kirjasto.
Miina luki kaikki sen kirjat.
Sinne tilattiin myös lehtiä,
ja Miina luki kaiken.

Miinan nuorempi sisko Fiiu oli piikana
Porvoossa, Suppasen perheessä.
Perheen emäntä oli juuri se sama pappilan tytär,
jonka hengen Leena-äiti oli pelastanut
silloin kun tämä oli pieni vauva.
Fiiu-sisko ikävöi kotiin, sillä hän oli
rakastunut poikaan, joka asui Jokioisilla.
Miina ihmetteli, että sisko rakasti miestä,
joka oli häntä 9 vuotta vanhempi.
Fiiu meni miehen kanssaan naimisiin
heti kun oli tarpeeksi vanha.

Piikana Porvoossa

Piika oli ammatti 1800-luvulla,
vaikka sitä nimitystä ei enää nykyisin käytetä.
Miinaa pyydettiin Suppaselle piiaksi.
Kun hän haki muuttolupaa, pappi kysyi,
minkä nimen Miina siihen haluaa.
Miina vastasi:
– Pannaan Sillanpää,
että minä osaan sen itsekin sanoa.

Miinan nimihän oli Riktig, mutta
nyt hänestä tuli Miina Sillanpää.

Miina hämmästyti kovasti sitä,
että Suppaset puhuivat suomea
vaikka olivat herrasväkeä.
Sellaista Miina ei ollut vielä kuullut.
Miinalla olikin paljon oppimista,
mutta emäntä oli kärsivällinen.
Ensimmäinen ihme oli lattiaharja.
Miina ei ollut koskaan nähnyt sellaista.
Hän tempaisi ulkoa luudan
ja alkoi huiskia sillä lattioita.
Emännän piti näyttää Miinalle,
miten harjaa käytetään.

Suppasen isäntä oli kielenkääntäjä
WSOY-kustantajalla.
Hän teki työtä usein kotona.
Miina heräsi aamulla ensimmäisenä
panemaan tulet uuneihin.
Huoneiden piti ehtiä lämmitä
ennen kuin muut heräsivät.
Usein Miina luki silloin ne sivut,
jotka isännällä oli auki työpöydällä.

Miinasta oli ihanaa saada lukea
niin paljon kuin halusi.
Emäntä löysi hänet lukemasta
hellankin äärestä.
Se ei sentään sopinut.
Silloin Miina luki yöllä salaa sängyssä.
Siitäkään emäntä ei pitänyt.

Isäntä huomasi Miinan innostuksen.
Hän lupasi opettaa Miinalle,
miten suomen kieltä kirjoitetaan oikein.
Se oli myöhemmin tärkeä asia
Miinan elämässä.

Suppasella Miina kuuli
monia uusia asioita ja
kohtasi muitakin sivistysperheitä,
joissa puhuttiin suomea.
Lyseon opettaja puhui siitä,
että varojen pitäisi jakaantua
tasaisemmin ihmisten kesken.
Ei saisi olla näin rikkaita ja näin köyhiä.

Mutta emäntä ystävineen vasta kummia puhui.
Naisen pitäisi olla tasa-arvoinen miehen kanssa.
Tästä tasa-arvosta puhuivat sekä naiset että
muutammat miehet.

Miina kuunteli silmät hämmästyksestä pyöreinä.
Minkälainen olisi maailman järjestys,
jossa miehet ja naiset olisivat tasa-arvoisia?
Tällaista hän ei ollut kuullut
vielä koskaan aikaisemmin.
Sitä täytyi oikein miettiä.

Työstä toiseen

Vaikka Suppasella oli hyvä olla,
Miina halusi eteenpäin.
Vuonna 1887 hän muutti Helsinkiin.
Aluksi Miina oli työpaikoissa vain
yhden pestuukauden eli vuoden kerrallaan.

Miina olisi halunnut opiskella kätilöksi,
kun Heta-muorikin oli lapsenpäästäjä.
Mutta hänellä ei ollut koulutodistusta,
joka olisi avannut hänelle ovet tähän oppiin.
Niinpä hän kehitti itseään apulaisena.

Lopulta hän tuli Unoniuksen perheeseen,
jossa hän toimi keittäjänä.
Keittäjän ammatti oli jo arvostetumpi,
ja palkkakin oli parempi kuin piialla.
Perhe oli sivistynyt, suvaitsevainen
ja yhteiskunnallisesti herännyt.

Miina kuunteli,
mistä perheessä keskusteltiin
ja oppi taas paljon lisää.
Hän saattoi joskus väitellä
maisteri Unoniuksen kanssa.
Yhä useammin maisteri myönsi:
– Kyllä Miina saattaa olla oikeassa.

Vuonna 1898 osa palvelijoista oli
vihdoinkin sitä mieltä,
että heidän oli liityttävä yhteen.
Vain niin he voisivat saada itselleen
paremmat työolot ja säännöt työajoille.
Nyt pidettiin kokous, jossa Miina oli mukana.
Sen tuloksena päätettiin perustaa
Palvelijattarien yhdistys.
Miina puhui jo ensimmäisessä kokouksessa,
ja hänet valittiin heti johtokuntaan.
Kun kaksi vuotta oli kulunut,
Miina Sillanpäästä tuli
yhdistyksen puheenjohtaja.

Monet rouvat ja emännät raivostuivat.
Aikovatko piit tosiaan kieltäytyä
omista tehtävistään?
Kuka sitten hoitaa juhlat loppuun asti,
usein yli puolen yön?
Ja kuka herää aamulla ennen viittä
lämmittämään huoneita tai leipomaan?
– Tämähän on kerrassaan hävytöntä!
rouvat valittivat kahvipöydissä
ja lehtien palstoilla.

Miina siirtyi kokonaan hoitamaan
yhdistyksen asioita ja toimittamaan lehteä.
Hän oppi pitämään innostavia puheita.
Ujosta tytöstä kehittyi vähitellen
äänekäs heikompien ihmisten puolustaja.
Vuonna 1907 Miina Sillanpää valittiin
kansanedustajaksi eduskuntaan.
Se oli Suomen ensimmäinen
yksikamarinen eduskunta.
Sillanpää kuului ensimmäisiin naisiin
kansanedustajan tehtävässä.

Tarmokas Miina Sillanpää oli
vastustajien mielestä vaarallinen nainen.

Miina Sillanpäästä tehtiin monia
pilkkalauluja ja pilapiirroksia.
Hän tarvitsi rohkeaa ja lujaa luonnetta,
jotta ei masentunut kaikesta pilkasta.
Esimerkiksi tällaista laulua laulettiin:
– Ken on Suomen lääkäreistä kuuluisin,
se on Matti Äyräpää.
Ken on Suomen painijoista voimakkain,
se on Saki Hevonpää.
Ken on Suomen pivoista kiukkuisin,
se on Miina Sillanpää.

Ministeriksi

Pilkasta huolimatta Miina Sillanpää
kehittyi sekä esiintymisessään
että pukeutumisessaan.

Vuonna 1926 Miina Sillanpää
valittiin hallitukseen ministeriksi.
Hänestä tuli Suomen ensimmäinen
naisministeri.

Sillanpää oli koko maailman
toinen naisministeri.
Ympäri maailman lehdet kirjoittivat
hänen ylistäviä kirjoituksia.

Joku lehtimies tuli Suomeen
ja kertoi yllättyneenä,
että uusi ministeri on myös kirjailija.
Kirjastossa oli monta kirjaa,
jotka oli kirjoittanut Sillanpää.
Toimittaja ei vain huomannut,
että kirjailija Sillanpään etunimet
olivat Frans Emil.

Vuonna 1939 Miina Sillanpää sai myös talousneuvoksen arvonimen.

Miina Sillanpään elämäntarina on melkoinen selviytymistarina. Hän oli kotoisin köyhästä kodista, jossa ei ollut aina edes kenkiä kaikille lapsille. Silti hänestä tuli ministeri ja maansa edustaja monessa tärkeässä tilanteessa. Hän oli huumorintajuinen seurustelija ja tyylikäs pukeutuja.

Vastustajatkin myönsivät Miina Sillanpään taidot viimeistään silloin, kun Sillanpää istui Eleanor Rooseveltin vieressä päivällisillä. Eleanor Roosevelt oli Amerikan presidentin puoliso. Miina Sillanpää oli aivan yhtä tyylikäs kuin presidentin rouvakin.

Miina Sillanpää ei mennyt koskaan naimisiin. Hänen kaikilla sisaruksillaan oli suuret perheet, joita Miina auttoi usein. Kun joku lapsista muutti Helsinkiin, ensimmäinen turvapaikka oli Miina-tädin koti.

Kun Miina Sillanpää täytti 80 vuotta, kukkia tuli kokonainen huone täyteen.

Miina Sillanpää kuoli 3. huhtikuuta 1952. Hän oli silloin 85-vuotias. ^{MS}